

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (čtvrtého senátu)

17. dubna 2008^{*}

Ve věci C-456/06,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES, podaná rozhodnutím Bundesgerichtshof (Německo) ze dne 5. října 2006, došlým Soudnímu dvoru dne 16. listopadu 2006, v řízení

Peek & Cloppenburg KG

proti

Cassina SpA,

SOUDNÍ DVŮR (čtvrtý senát),

ve složení K. Lenaerts, předseda senátu, G. Arestis, R. Silva de Lapuerta, E. Juhász a J. Malenovský (zpravodaj), soudci,

^{*} Jednací jazyk: němčina.

generální advokátka: E. Sharpston,
vedoucí soudní kanceláře: M.-A. Gaudissart, vedoucí odboru,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 15. listopadu 2007,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za Peek & Cloppenburg KG A. Aulerem, Rechtsanwalt,
- za Cassina SpA A. Bockem, Rechtsanwalt,
- za polskou vládu E. Ośnieckou-Tameckou, jako zmocněnkyní,
- za Komisi Evropských společenství H. Krämerem a W. Wilsem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 17. ledna 2008,

vydává tento

Rozsudek

- ¹ Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 4 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti (Úř. věst. L 167, s. 10; Zvl. vyd. 17/01, s. 230).
- ² Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi Peek & Cloppenburg KG (dále jen „Peek & Cloppenburg“) a Cassina SpA (dále jen „Cassina“) ohledně zpřístupnění veřejnosti a vystavení nábytku, která podle Cassina porušují její výlučné právo na rozšiřování.

Právní rámec

Mezinárodní právní úprava

- ³ Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví (WIPO) o právu autorském (dále jen „smlouva WCT“) a smlouva WIPO o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech (dále jen „smlouva WPPT“), které byly přijaty v Ženevě dne 20. prosince 1996, byly schváleny jménem Evropského společenství rozhodnutím Rady 2000/278/ES ze dne 16. března 2000 (Úř. věst. L 89, s. 6; Zvl. vyd. 11/33, s. 208).

4 Článek 6 smlouvy WCT, nazvaný „Právo na rozšiřování“, stanoví:

„1. Autoři literárních a uměleckých děl mají výlučné právo udílet svolení k zpřístupnění originálu nebo rozmnoženin svých děl veřejnosti prodejem nebo jiným převodem vlastnictví.

2. Žádné ustanovení této smlouvy neomezuje volnost smluvních stran, aby popřípadě stanovily podmínky, za nichž se po prvním prodeji nebo jiném převodu vlastnictví originálu nebo rozmnoženiny díla, uskutečněném se svolením autora, uplatní vyčerpání práva uvedeného v odstavci 1.“

5 Článek 8 smlouvy WPPT, nazvaný „Právo na rozšiřování“, přiznává výkonným umělcům výlučné právo udílet svolení k zpřístupňování veřejnosti originálu a rozmnoženin svých výkonů, zaznamenaných na zvukových záznamech, prodejem nebo jiným převodem vlastnictví.

6 Článek 12 smlouvy WPPT upravuje obdobné právo ve prospěch výrobců zvukových záznamů.

Právní úprava Společenství

- 7 Devátý až jedenáctý, patnáctý a dvacátý osmý bod odůvodnění směrnice 2001/29 uvádějí:

„(9) Jakákoliv harmonizace autorského práva a práv s ním souvisejících musí vycházet z vysoké úrovně ochrany, jelikož taková práva jsou pro duševní výtvořiny zásadní. Jejich ochrana napomáhá zajistit udržení a rozvoj tvořivosti v zájmu autorů, výkonných umělců, výrobců, spotřebitelů, kultury, průmyslu a široké veřejnosti. [...]

(10) Mají-li autoři nebo výkonní umělci pokračovat ve své tvůrčí a umělecké činnosti, musí dostat za užití svého díla přiměřenou odměnu, stejně jako výrobci, mají-li tuto činnost financovat. [...]

(11) Nekompromisní a účinný systém ochrany autorského práva a práv s ním souvisejících je jedním z hlavních způsobů zajištění toho, že evropská kulturní tvořivost a produkce získají nezbytné zdroje, a zajištění ochrany nezávislosti a důstojnosti tvůrců a výkonných umělců.

[...]

- (15) Diplomatická konference konaná pod záštitou Světové organizace pro duševní vlastnictví (WIPO) v prosinci roku 1996 vedla k přijetí dvou nových smluv, [smlouvy WCT] a [smlouvy WPPT] [...]. Tato směrnice rovněž slouží k provádění mnoha nových mezinárodních závazků.

[...]

- (28) Ochrana autorského práva podle této směrnice zahrnuje výlučné právo na kontrolu distribuce díla, které je součástí hmotného předmětu. Prvním prodejem originálu díla nebo jeho rozmnoženin nositelem autorského práva ve Společenství nebo s jeho souhlasem je vyčerpáno právo na kontrolu dalšího prodeje tohoto předmětu ve Společenství. [...]"

8 Článek 4 této směrnice, nazvaný „Právo na rozšiřování“, uvádí:

„1. Členské státy stanoví pro autory u originálů jejich děl nebo jejich rozmnoženin výlučné právo udělit svolení nebo zakázat jakoukoliv formu veřejného rozšiřování prodejem nebo jiným způsobem.

2. Právo na rozšiřování se u originálu nebo rozmnoženin díla ve Společenství nevyčerpá s výjimkou případu, kdy je první prodej nebo jiný převod vlastnictví takového předmětu ve Společenství uskutečněn nositelem práv nebo s jeho souhlasem.“

- 9 Článek 1 odst. 1 a 2 směrnice Rady 92/100/EHS ze dne 19. listopadu 1992 o právu na pronájem a půjčování a o některých právech v oblasti duševního vlastnictví souvisejících s autorským právem (Úř. věst. L 346, s. 61; Zvl. vyd. 17/01, s. 120) stanoví:

„1. V souladu s ustanoveními této kapitoly stanoví členské státy s výhradou článku 5 právo udělit svolení nebo zakázat pronájem a půjčování původních děl a jejich rozmnoženin chráněných autorským právem [...]

2. Pro účely této směrnice se ‚pronájemem‘ rozumí zpřístupnění za účelem užívání na omezenou dobu, spojené s přímým či nepřímým hospodářským nebo obchodním prospěchem.“

- 10 Podle čl. 9 odst. 1 směrnice 92/100 „[č]lenské státy stanoví [pro výkonné umělce, výrobce zvukových záznamů, výrobce prvotních filmových záznamů a vysílací organizace] výlučné právo na zpřístupňování [předmětů ochrany] včetně jejich rozmnoženin veřejnosti prodejem nebo jiným způsobem (dále jen ‚právo na rozšiřování‘)“.

- 11 Směrnice 92/100 byla zrušena směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2006/115/ES ze dne 12. prosince 2006 o právu na pronájem a půjčování a o některých právech v oblasti duševního vlastnictví souvisejících s autorským právem (Úř. věst. L 376, s. 28). Tato posledně uvedená směrnice přebírá obdobným způsobem výše uvedená ustanovení směrnice 92/100.

Vnitrostátní právní úprava

- ¹² Ustanovení § 15 odst. 1 zákona o autorském právu (Urheberrechtsgesetz) ze dne 9. září 1965 (BGBl. 1965 I, s. 1273) stanoví:

„Autor má výlučné právo užívat své dílo v hmotné podobě; toto právo zahrnuje zejména:

[...],

právo na rozšiřování (§ 17),

[...]“

- ¹³ Ustanovení § 17 odst. 1 tohoto zákona stanoví:

„Právem na rozšiřování je právo nabízet veřejnosti nebo uvést do oběhu originál díla nebo jeho rozmnoženiny.“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- ¹⁴ Cassina vyrábí sedací nábytek. Její kolekce zahrnuje nábytek vyráběný podle návrhů Charlese-Édouarda Jeannereta, řečeného Le Corbusier. Mezi tento nábytek patří

křesla a pohovky řad LC 2 a LC 3, jakož i stolní systém LC 10-P. Cassina uzavřela licenční dohodu pro výrobu tohoto nábytku a jeho uvádění na trh.

- 15 Peek & Cloppenburg po celém Německu provozuje obchody s dámskou a pánskou konfekcí. V jednom ze svých obchodů zřídila pro své klienty odpočinkový prostor vybavený křesly a pohovkami řad LC 2 a LC 3 a konferenčním stolem stolního systému LC 10-P. Ve výkladní skříni své pobočky Peek & Cloppenburg pro dekorativní účely vystavila křeslo řady LC 2. Tento nábytek nepochází od Cassina, ale vyrobil jej bez jejího souhlasu podnik nacházející se v Bologni (Itálie). Podle předkládajícího soudu se na takový nábytek v tehdejší době v členském státě, kde byl vyroben, nevztahovala žádná ochrana podle autorského práva.
- 16 Vzhledem k tomu, že Cassina měla za to, že Peek & Cloppenburg tak porušila její práva, podala k Landgericht Frankfurt na tuto společnost žalobu, kterou se domáhala, aby bylo Peek & Cloppenburg uloženo zdržet se těchto praktik a poskytnout Cassina informace, zejména ohledně distribučních kanálů uvedeného nábytku. Cassina krom toho navrhovala, aby byla výše uvedené společnosti uložena platba náhrady škody.
- 17 Vzhledem k tomu, že Landgericht Frankfurt návrhu Cassina vyhověl a odvolací soud v podstatě potvrdil rozsudek vydaný v prvním stupni, podala Peek & Cloppenburg k Bundesgerichtshof opravný prostředek „Revision“.
- 18 Tento soud uvádí, že jelikož má Cassina výlučné právo na rozšiřování ve smyslu § 17 zákona o autorském právu ze dne 9. září 1965, jeho rozhodnutí závisí na otázce, zda výše uvedené praktiky Peek & Cloppenburg toto právo porušily.

- 19 Podle tohoto soudu jde obvykle o rozšiřování, jestliže originál díla nebo jeho rozmnoženiny jsou převedeny z vnitřní sféry podniku na veřejnost na základě převodu vlastnictví či držby. Převod držby pouze na omezenou dobu může být v tomto ohledu dostačující. Vyvstává však otázka, zda je třeba za veřejné rozšiřování jiným způsobem než prodejem ve smyslu čl. 4 odst. 1 směrnice 2001/29 považovat rovněž praxi, která spočívá ve zpřístupnění veřejnosti rozmnoženin chráněných autorským právem bez převodu vlastnictví či držby těchto rozmnoženin, a tedy bez převodu skutečné dispoziční moci k nim, pokud jsou tyto rozmnoženiny jako ve věci v původním řízení umístěny v prodejních prostorech, aby byly pouze užívány klienty.
- 20 Bundesgerichtshof si navíc klade otázku, zda pouhé vystavení rozmnoženiny díla ve výkladní skříni obchodu, aniž by byla zpřístupněna k užívání, představuje rovněž formu veřejného rozšiřování ve smyslu uvedeného ustanovení.
- 21 Krom toho podle něj vyvstává otázka, zda požadavky na ochranu volného pohybu zboží upraveného v člancích 28 ES a 30 ES za okolností věci v původním řízení neomezují výkon uvedeného práva na rozšiřování.
- 22 Za těchto podmínek se Bundesgerichtshof rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:
- „1) a) Je třeba považovat skutečnost, kdy je třetím osobám umožněno užívání rozmnoženin děl chráněných autorským právem, aniž by s převodem

užívacího práva byl spojen převod skutečné dispoziční moci k uvedeným rozmnoženinám, za formu veřejného rozšiřování jiným způsobem [než prodejem] ve smyslu čl. 4 odst. 1 směrnice 2001/29 [...]

- b) Jedná se o rozšiřování podle čl. 4 odst. 1 směrnice 2001/29 také tehdy, jsou-li rozmnoženiny děl chráněných autorským právem veřejně vystavovány, aniž by byla třetím osobám poskytnuta možnost uvedené rozmnoženiny užívat?

2) V případě kladné odpovědi:

Může ochrana volného pohybu zboží bránit ve výše uvedených případech výkonu práva na rozšiřování, jestliže se na prezentované rozmnoženiny v členském státě, kde byly vyrobeny a uvedeny do oběhu, nevztahuje žádná ochrana podle autorského práva?“

K návrhu na znovuotevření ústní části řízení

- ²³ Dopisem došlým Soudnímu dvoru dne 7. března 2008 navrhla Cassina na základě článku 61 jednacího řádu Soudního dvora v návaznosti na stanovisko generální advokátky znovuotevření ústní části řízení. Cassina zejména uvádí, že generální advokátka založila své stanovisko na několika chybných argumentech, že nesprávně použila judikaturu Soudního dvora a že nezohlednila všechny rozhodné okolnosti sporu. Cassina si tak přeje poskytnout Soudnímu dvoru dodatečné informace.

- 24 V tomto ohledu je třeba připomenout, že statut Soudního dvora a jeho jednací řád neupravují možnost účastníků řízení předložit vyjádření ke stanovisku přednesenému generálním advokátem (viz zejména rozsudek ze dne 30. března 2006, Emanuel, C-259/04, Sb. rozh. s. I-3089, bod 15).
- 25 Soudní dvůr sice může z úřední povinnosti nebo na návrh generálního advokáta nebo také na návrh účastníků řízení nařídit znovuotevření ústní části řízení v souladu s článkem 61 svého jednacího řádu, jestliže má za to, že věc není dostatečně objasněna nebo že věc musí být rozhodnuta na základě argumentu, který nebyl mezi účastníky řízení projednán (viz zejména rozsudky ze dne 13. listopadu 2003, Schilling a Fleck-Schilling, C-209/01, Recueil, s. I-13389, bod 19, jakož i ze dne 17. června 2004, Recheio – Cash & Carry, C-30/02, Sb. rozh. s. I-6051, bod 12).
- 26 Soudní dvůr má však po vyslechnutí generální advokátky za to, že má v projednávaném případě k dispozici všechny poznatky, které potřebuje pro poskytnutí odpovědi na položené otázky.
- 27 Není proto třeba nařídit znovuotevření ústní části řízení.

K předběžným otázkám

K první otázce, písm. a) a b)

- 28 Podstatou první otázky, písm. a) a b) předkládajícího soudu je, zda pojem „veřejné rozšiřování originálu díla nebo jeho rozmnoženiny jiným způsobem než prodejem“

ve smyslu čl. 4 odst. 1 směrnice 2001/29 musí být vykládán v tom smyslu, že zahrnuje jednak skutečnost, že je veřejnosti poskytnuta možnost užívat rozmnoženiny díla chráněného autorským právem, aniž by s převodem užívacího práva byl spojen převod vlastnictví, a jednak veřejné vystavení uvedených rozmnoženin, aniž by však byla poskytnuta možnost je užívat.

29 Článek 4 odst. 1 směrnice 2001/29 ani žádné jiné její ustanovení dostatečně neupřesňuje pojem „veřejné rozšiřování díla chráněného autorským právem“. Tento pojem je však jasněji vymezen smlouvou WCT a smlouvou WPPT.

30 V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury musí být ustanovení práva Společenství vykládána v největším možném rozsahu ve světle práva mezinárodního, zejména týkají-li se taková ustanovení právě provádění mezinárodní dohody uzavřené Společenstvím (viz zejména rozsudky ze dne 14. července 1998, Bettati, C-341/95, Recueil, s. I-4355, bod 20, a ze dne 7. prosince 2006, SGAE, C-306/05, Sb. rozh. s. I-11519, bod 35).

31 Je nesporné, jak vyplývá z patnáctého bodu odůvodnění směrnice 2001/29, že cílem této směrnice je provádění závazků, které pro Společenství vyplývají ze smlouvy WCT a smlouvy WPPT, na úrovni Společenství. Za těchto podmínek musí být pojem „rozšiřování“ obsažený v čl. 4 odst. 1 uvedené směrnice vykládán v největším možném rozsahu ve světle definic obsažených v těchto smlouvách.

32 Smlouva o WCT přitom ve svém čl. 6 odst. 1 vymezuje pojem „právo na rozšiřování“, které mají autoři literárních a uměleckých děl, jako výlučné právo udílet svolení

k zpřístupnění originálu nebo rozmnoženin svých děl veřejnosti prodejem nebo „jiným převodem vlastnictví“. Krom toho články 8 a 12 smlouvy o WPPT obsahují tytéž definice práva na rozšiřování, které mají výkonní umělci a výrobci zvukových záznamů. Relevantní mezinárodní smlouvy tak pojem „rozšiřování“ spojují výhradně s pojmem „převod vlastnictví“.

- 33 Jelikož ustanovení čl. 4 odst. 1 směrnice 2001/29 upravuje v takovém kontextu rozšiřování „prodejem nebo jiným způsobem“, je třeba tento pojem vykládat v souladu s uvedenými smlouvami jako formu rozšiřování, se kterou musí být spojen převod vlastnictví.
- 34 Tento závěr je jediný možný rovněž na základě výkladu příslušných ustanovení vztahujících se k vyčerpání práva na rozšiřování ve smlouvě WCT a směrnici 2001/29. Toto vyčerpání práva na rozšiřování je upraveno v čl. 6 odst. 2 smlouvy WCT, který jej váže na tytéž akty, jako jsou akty uvedené v odstavci 1 tohoto článku. Odstavce 1 a 2 článku 6 smlouvy WCT tak tvoří celek, který je třeba vykládat společně. Obě tato ustanovení se přitom výslovně týkají aktů, se kterými je spojen převod vlastnictví.
- 35 Odstavce 1 a 2 článku 4 směrnice 2001/29 mají tutéž strukturu jako článek 6 smlouvy WCT a jejich předmětem je provedení posledně uvedeného článku. Článek 4 odst. 2 této směrnice přitom stejně jako čl. 6 odst. 2 smlouvy WCT upravuje vyčerpání práva na rozšiřování u originálu nebo rozmnoženin díla v případě prvního prodeje nebo jiného převodu vlastnictví takového předmětu. Vzhledem k tomu, že uvedený článek 4 provádí článek 6 smlouvy WCT a že je třeba tento článek 4 stejně jako článek 6 smlouvy WCT vykládat jako celek, z toho vyplývá, že výraz „jiným způsobem“ uvedený v odst. 1 článku 4 směrnice 2001/29 musí být vykládán v souladu se smyslem, který mu dává odstavec 2 tohoto článku, a to tím smyslem, který zahrnuje převod vlastnictví.

36 Z předcházejícího vyplývá, že pod pojem „veřejné rozšiřování originálu díla nebo jeho rozmnoženiny jiným způsobem než prodejem“ ve smyslu čl. 4 odst. 1 směrnice 2001/29 spadají pouze akty, se kterými je výhradně spojen převod vlastnictví takového předmětu. Podle informací poskytnutých předkládajícím soudem přitom tomu tak zjevně není v případě aktů, které jsou předmětem věci v původním řízení.

37 Je třeba zdůraznit, že na rozdíl od toho, co tvrdí Cassina, tyto závěry nejsou vyvráceny devátým až jedenáctým bodem odůvodnění směrnice 2001/29, podle nichž harmonizace autorského práva musí vycházet z vysoké úrovně ochrany, autoři musí dostat za užití svého díla přiměřenou odměnu a systém ochrany autorského práva musí být nekompromisní a účinný.

38 Tato ochrana totiž může být uskutečněna pouze v rámci vytvořeném zákonodárcem Společenství. Soudnímu dvoru tedy nepřísluší, aby ve prospěch autorů zakládal nová práva, která ve směrnici 2001/29 upravena nebyla, a tudíž tak rozšířil smysl pojmu „rozšiřování originálu díla nebo jeho rozmnoženiny“ nad rámec smyslu zamýšleného zákonodárcem Společenství.

39 Přísluší zákonodárci Společenství, aby případně změnil pravidla Společenství v oblasti ochrany duševního vlastnictví, kdyby se domníval, že ochrana autorů není na základě platné právní úpravy zaručena na dostatečně vysoké úrovni a že taková užívání, jaká jsou předmětem věci v původním řízení, musejí podléhat svolení autorů.

40 Z těchto důvodů nelze přijmout argumentaci Cassina, podle níž je třeba pojem „rozšiřování originálu díla nebo jeho rozmnoženiny“ vykládat extenzivně z důvodu, že činy, které jsou předmětem věci v původním řízení, jsou trestuhodné, neboť nositel autorského práva za užívání rozmnoženin svého díla, které je chráněno právními předpisy členského státu, kde jsou tyto rozmnoženiny užívány, nedostal žádnou odměnu.

41 Na první otázku je tedy třeba odpovědět tak, že pojem „veřejné rozšiřování originálu díla nebo jeho rozmnoženiny jiným způsobem než prodejem“ ve smyslu čl. 4 odst. 1 směrnice 2001/29 je výhradně spojen s převodem vlastnictví takového předmětu. V důsledku toho pouhá skutečnost, že je veřejnosti poskytnuta možnost užívat rozmnoženiny díla chráněného autorským právem, ani to, že jsou uvedené rozmnoženiny veřejně vystaveny, aniž by byla poskytnuta možnost je užívat, nemohou představovat takovou formu rozšiřování.

Ke druhé otázce

42 Vzhledem k tomu, že na první otázku bylo odpovězeno záporně, na druhou otázku není třeba odpovídat.

K nákladům řízení

43 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (čtvrtý senát) rozhodl takto:

Pojem „veřejné rozšiřování originálu díla nebo jeho rozmnoženiny jiným způsobem než prodejem“ ve smyslu čl. 4 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti je výhradně spojen s převodem vlastnictví takového předmětu. V důsledku toho pouhá skutečnost, že je veřejnosti poskytnuta možnost užívat rozmnoženiny díla chráněného autorským právem, ani to, že jsou uvedené rozmnoženiny veřejně vystaveny, aniž by byla poskytnuta možnost je užívat, nemohou představovat takovou formu rozšiřování.

Podpisy.